

Metodyka prowadzenia obserwacji występowania kuprówki rudnicy (*Euproctis chrysorrhoea* L.)

Kuprówka rudnica (*Euproctis chrysorrhoea* L.) należy do rzędu motyli (Lepidoptera), rodziny brudnicowatych (Lymantriidae).

Występowanie i rośliny żywicielskie

Kuprówka rudnica występuje w całej Europie, lokalnie można ją również spotkać w Ameryce Północnej. Szkodnik żeruje na różnych drzewach i krzewach owocowych, parkowych i leśnych (Alford 2007; Bertucci 1994). W sadach najczęściej atakuje jabłonie, grusze, śliwy i wiśnie (Boczek 1998).

Opis szkodnika

Kuprówka rudnica to motyl średniej wielkości, rozpiętość jego skrzydeł osiąga 4 cm. Ciało ma białe, z brązowym owłosieniem części końcowej odwłoka. Gąsienica kuprówki rudnicy jest szara, pokryta żółtobrunatnymi włoskami oraz widocznymi po bokach ciała dwiema czerwonymi i dwiema białymi liniami. Na dziewiątym i dziesiątym segmencie znajdują się po 2 rude brodawki. Poczwarzka w pokrytym włoskami kokonie jest szarobrunatna. Zimują gąsienice L₃ w gniazdach przyczepionych na końcach pędów. W jednym gnieździe może znajdować się od kilkudziesięciu do 200 gąsienic.

W okresie pękania pąków gąsienice rozpoczynają żerowanie na rozwijających się liściach. Żerowanie może trwać do 6 tygodni. Gąsienice przepoczwarczają się w luźnych kokonach utkanych wśród liści. Wylot motyli trwa od czerwca do sierpnia. Samica po kopulacji składa jaja w złożach na dolnej stronie blaszki liściowej i okrywa je włoskami z odwłoka. Pod koniec lipca lub w sierpniu z jaj wylęgają się gąsienice, które po okresie intensywnego żerowania budują gniazda zimowe. W ciągu roku występuje jedno pokolenie (Borecki i in. 1983).

Objawy żerowania i szkodliwość

Największe szkody kuprówka rudnica powoduje wiosną. Gąsienice szkodnika żerując na rozwijających się liściach i pąkach kwiatowych, mogą doprowadzać do powstawania gołożeń. Pozbawione liści drzewa nie plonują, mają bardzo słabe przyrosty i łatwo przemarzają. Ponadto włoski pokrywające ciało gąsienic łatwo się łamią i mogą powodować silne reakcje alergiczne u ludzi.

Metoda prowadzenia obserwacji

Monitorowanie występowania kuprówki rudnicy w sadach owocowych należy rozpocząć w okresie zimowym od sprawdzenia obecności w koronach drzew gniazd zimowych tego szkodnika. Obserwacje najlepiej wykonać podczas cięcia zimowego.

Za próg zagrożenia przyjmuje się 1 zimowe gniazdo na 3 m³ korony drzewa.

Monitorowanie należy wykonać w pierwszej kolejności w sadach, w których w latach poprzednich stwierdzono uszkodzenia spowodowane przez kuprówkę rudnicę, jak również w tych nasadzeniach, które sąsiadują z innymi drzewami liściastymi (szkodnik może bowiem migrować z lasu do sadu).

Zwalczanie prowadzi się tylko w zagrożonych sadach, w których stwierdzono obecność gniazd zimowych kuprówki rudnicy.

W okresie zimowym należy wycinać i palić znalezione gniazda z zimującymi gąsienicami kuprówki rudnicy. Zwalczanie chemiczne należy wykonać wiosną (w fazie pęknięcia pąków), gdy gąsienice wychodzą z oprzędów zimowych i rozpoczynają żerowanie, oraz w okresie występowania młodszych stadiów rozwojowych gąsienic (zwykle w II połowie lipca). Zabiegu nie można opóźniać, gdyż powstające oprzędy gąsienic utrudniają przenikanie cieczy opryskowej do szkodnika.

Pomocne w ograniczaniu szkodnika są ptaki owadożerne. Ich liczebność w sadzie można zwiększyć m.in. przez zakładanie na drzewa skrzynek lęgowych.

W ostatnich latach kuprówka rudnica występuje w sadach rzadko i nie stanowi zagrożenia.

Fot. 1. Motyl

(<http://mothphotographersgroup.msstate.edu/Files1/JS/300/JS8320b-300.jpg>)

Fot. 2. Gąsienica

(http://www.insects.ch/php/mhscms/apps/mhsUploder/data/t_news/934/UP_UPL_Image1/de/det/euproctis_chrysorrhoea_goldafter_browntail_caterpillar_cvennes_f_100617_dsc1076.jpg)

Fot. 3. Gniazdo zimowe

(http://t2.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcRXKctIpmInD0UkOveLMPMGxpEC5YalPL_aG3QB3bMoiI tsNCo)

Literatura

- Alford D.V. 2007. Pests of Fruit Crops. A colour handbook. Manson Publishing Ltd., London, UK, 461 pp.
- Borecki Z., Łęski R., Niemczyk E., Szczygieł A., Zawadzka B. 1983. Szkodniki i choroby roślin sadowniczych. PWRiL, Warszawa; 467 s.
- Bertucci B.M. 1994. *Euproctis chrysorrhoea* (L.), a threat to woods and fruit trees. *Informatore Fitopatologico*, 34: 11-15.
- Boczek J. 1998. Nauka o szkodnikach roślin uprawnych. Wyd. SGGW, III, 302-304.